

Valintalautakunnan puheenjohtajan Tarja Hurmeen puhe tietokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistuksessa 6.11.2019

Hyvät ihmiset!

Tänään on mainio päivä. Finlandia-palkintoa tavoittelevien tietokirjojen päivä. Luotettavan tiedon päivä. Se on tärkeä asia maailmassa, jossa faktoista on tullut muovailuvahaa. Siitä muovataan milloin kenenkin agendaan sopivia, yhä useammin epätosia muotokuvia todellisuudesta. Tietokirjallisuuden Finlandia-kilpailuun osallistuneet ja nyt finaaliin etenevät ovat toden puhumisen asialla. Kiitos siitä.

Kiitos myös raativeljille Kari Mäkiselle ja Tuomo Karhulle mainiosta yhteistyöstä, samoin Suomen Kirjasäätiön Elina Lahdenkaupille ja Johanna Lipposelle käytännön järjestelyistä.

Postin logistiikkaratkaisuja kirjojen kuljetuksessa en tässä yhteydessä kiitä, siihen eivät riitä faktat eikä mielikuvitus.

”Inspiroitunut” on sana, joka parhaiten kuvaa raadin tuntemuksia työskentelyn edetessä. Saimme avata ovia asioihin, joista emme aiemmin tieneet. Luimme kirjoja, joihin emme ehkä olisi tarttuneet ilman kisaa. Koimme loputtomasti ahaaelämyksiä ja yllätyksiä. Suosittelemmekin tietokirjakuuria kaikille, toki vähän pienempinä kerta-annoksina.

Raatina etsimme ja löysimme runsaudensarvesta non-fictionia, jota kuvaavat palkintokriteerien sanat ansiokas, yleistajuinen, kerronnaltaan taidokas. Löytyi ajankohtaista, ajatuksia herättävää, ymmärrystä laajentavaa, innostuneesti tutkittua ja kirjoitettua.

Tietokirjojen keskinäinen vertailu on haastavaa, koska käsiteltävänä on kaikenlaisia teemoja maan ja taivaan väliltä. Koska emme ole kaikkien alojen substanssiasiantuntijoita, arvioimme teoksien laatua toki paljon lukevina ja kirjoittavina, mutta silti tavallisen lukijan näkökulmasta. Kieli, tyyli, rakenne ja luettavuus ovat valinnassamme keskeisiä. Muoto, joka tukee kiinnostavaa sisältöä.

Kilpailuun osallistui pitkälle kolmattasataa teosta. On selvää, että sellaiseen määrään mahtuu runsaasti erinomaisia kirjoja myös finaaliin valitsemiemme lisäksi. Mahtuu toki keskinkertaisiakin.

Arvottaminen on aina myös subjektiivista ja riippuu paitsi teoksesta itsestään, kunkin lukijan kiinnostuksen kohteista ja mielen maisemasta. Kokouksemme ja niiden väliset WhatsApp-keskusteluketjumme olivat vilkkaita ja mielipiteikkäitä. Päätöspalaverissa olimme kuitenkin varsin yksimielisiä siitä, mitkä teokset ansaitsevat pääsyn Sixten Korkmanin lukulampun alle. Äänestyksiä ei tarvittu.

Vielä muutama huomio luku-urakasta:

Yhä kuvallisemmassa maailmassa tietokirjayleisö kaivannee entistä enemmän myös visuaalisia lukuelämyksiä. Siksi on syytä panostaa teoksen ulkoasuun, kuviin ja vaikkapa infografiikkaan, joka helpottaa vaikeidenkin asiakokonaisuuksien hahmottamista.

Kielellistä virtuositeettia kannattaa jokaisen kirjoittajan kehittää jatkuvasti tavoittaakseen lukijan jakamattoman huomion mediahälyn keskellä.

Jalostustyössä kirjoittajan paras ystävä on taitava kustannustoimittaja, joka auttaa näkökulman, tyylin ja rakenteen selkiyttämisessä ja tiivistämisen vaikeassa taidossa - ja löytää kirjoitusvirheetkin.

Hyvät tietokirjojen ystävät! Tietäminen on jatkuvaa liikettä. Lopullinen totuus on tutkivaa ihmistä kiehtova visio, tähti horisontissa, mutta matka sinne on aina kesken. Raati kuitenkin uskoo, että taidokkaasti popularisoidun tiedon jatkumossa finalisteillamme on kestävä arvoa.

Lämpimät kiitokset kaikille kilpailuun osallistuneille kirjantekijöille ja kustantajille. Ja ennen muuta kiitos finalisteille, joiden esittelyn aika on nyt.

